

BAKI AVRASIYA UNİVERSİTETİ

**Bakı Avrasiya Universiteti Elmi
Şurasının iclasında qəbul edilmişdir.
Protokol: 29.12.2017 № EŞ04-11/17**

**TƏSDİQ EDİRƏM:
Rektor _____ prof. N.Z.Hüseynli**

2017-ci il üçün fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya

QƏBUL İMTAHAN PROQRAMI

İxtisas: 5904.01 Siyasi institutlar və sistemlər
Fənn: İxtisas fənni

Fənn proqramına uyğun olaraq tərtib edən və rəyçilərlə bağlı məlumat.

Elmi redaktor: İbrahimova Gülzar İsxan qızı

siyasi elmlər doktoru, professor

Tərtib edən: Cahangirli Cahangir Xanoğlu oğlu

siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru

Rəyçilər: Əliyeva Almaz Məcid qızı

siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Musayev Məsud Söhbət oğlu

siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru

MÜNDƏRİCAT

1. **İzahat vərəqi**
2. **Qiymətləndirmə qaydaları**
3. **Məzmun**
4. **Qəbul imtahan sualları**
5. **Ədəbiyyat siyahısı**

1. İZAHAT VƏRƏQİ

Siyasi institutlar və sistemlər ixtisası üzrə dissertantura səviyyəsi üçün qəbula köməkçi vəsait olaraq nəşr olunan bu proqram, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 20 dekabr 2017-ci il tarixli 870 nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Bakı Avrasiya Universitetinin 2017-ci il üçün doktorant və dissertant hazırlığı üzrə qəbul planı" və Təhsil Nazirliyinin 26.12.2017-ci il tarixli 04-11-5844/15 sayılı məktubu əsas götürülərək ilk dəfədir hazırlanıb.

Siyasi institutlar və sistemlər sosial elmlərə aid ixtisas olmaqla yanaşı, tarix, iqtisadiyyat, sosiologiya və.s. bu kimi elm sahələrini "Fənlərarası" kimi əhatə edir və beynəlxalq təşkilatlar, dövlətlər, şirkətlər və qeyri-hökumət təşkilatları kimi faktorlar arasındakı əlaqələri tətqiq edir. İxtisas müxtəlif siyasi sistemlərin nəzəri və praktiki aspektlərini araşdırır. Siyasi institutlar və sistemlər ixtisası eyni zamanda beynəlxalq təhlükəsizlik, miqrasiya, hüquq konsepsiyaları, müharibə cinayətləri və müharibədən sonrakı yenidənqurma kimi məsələləri ətraflı şəkildə tətqiq edir.

Bu gün bir çox təcrübə və peşə sahəsində siyasi institutların bu əsas anlayışlarını dərk etmədən, sürətlə dəyişən bir dünyada milli və beynəlxalq aktyorların strategiyalarını anlamaq və birbaşa idarə etmək mümkün deyil. Beynəlxalq və daxili dinamikaları analiz etmədən stratejik qərarlar almaq doğru sayılmır. Buna görə bir çox mühüm təşkilatlarda beynəlxalq münasibətlər mütəxəssislərinə əhəmiyyətli vəzifələr verilir.

BAAU-da siyasi institutlar və sistemlər üzrə dissertantura təhsili almaq isdəyən tələbələr bu proqramdan ixtisas fənni üçün qəbulda hər tərəfli faydalana bilirlər. Bunun üçün bu proqramda qiymətləndirmə qaydaları, qəbul imatahan sualları və ədəbiyyat siyahısı müasir elmi yanaşmalar nəzərə alınmaqla tərtib olunmuşdur. BAAU siyasi institutlar və sistemlər ixtisası üzrə, yerli və beynəlxalq siyasətşünas və analitiklər ilə birgə fəaliyyət göstərən, dünya standartlarına uyğun regional tədqiqat və təhsil mərkəzi olmağı hədəfləyir.

2. QIYMƏTLƏNDİRMƏ QAYDALARI

2.1. Biliyin qiymətləndirilməsi çoxballı sistem əsasında aparılır.

2.2. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. İmtahan biletinə daxil olan suallara verilən cavabların hər biri 10 bal şkalası ilə (0-10) qiymətləndirilir.

2.3. İmtahanın qiymət meyarları aşağıdakılardır:

10 bal - keçilmiş materialı dərinləndən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;

9 bal - keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu açə bilir;

8 bal - cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

7 bal - keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir;

6 bal - cavabı əsasən düzgündür;

5 bal - cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;

4 bal - cavab qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

3 bal -mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırmağı bacarmır;

1-2 bal - mövzudan qismən xəbəri var;

0 bal - suala cavab yoxdur.

2.4. Balların maksimum miqdarı 50-dir.

2.5. Fənn üzrə toplanmış ballara görə yekun qiymətləndirmə aşağıdakı qaydada aparılır:

1.

46-50 bal	"əla"	"A"
41-45 bal	"çox yaxşı"	"B"
36-40 bal	"yaxşı"	"C"
26-35 bal	"kafi"	"D"
25-30 bal	"qənaətbəxş"	"E"
0-24bal	"qeyri-kafi"	"F"

2.6. Fənn üzrə minimum keçid balı _____dir.

2.7. Qəbul imtahanlarının nəticəsinə görə qazanılan yekun balın yarısını ixtisas fənninə görə verilən balın 100 %-i, yerdə qalan yarısını isə digər iki fənnə ayrı-ayrılıqda verilən balların 50 %-nin cəmi təşkil edir.

3. MƏZMUNU

Bu proqramın məzmunu siyasi institutlar və sistemlər ixtisası üzrə dissertanturaya qəbulda əsas dərəcələndirmə meyarı olan İxtisas fənnini təşkil edir. Bu ixtisas üzrə əsas fənlər olan siyasi sistemlər və siyasi institutlara aid suallar birləşdirilərək İxtisas fənni olaraq formalaşdırılmışdır. İxtisas fənninə aid sualların mövzuları aşağıdakılardan ibarətdir.

Siyasi sistem anlayışı. Siyasi sistemin əsas struktur elementlərinin xarakterikası. Siyasi sistem və Konstitusiya. Siyasi rejim. Dövlət rejimi. Dövlət idarəçilik formaları. Monarxiya idarəçilik sistemi. Məhdud hakimiyyətli Prezident idarəetmə üsulu. Dualist formalı Prezidentli respublika idarəetmə üsulu. Kommunist sistemin idarəetmə üsulu. Məhdudiyəti olmayan Prezident idarəetmə üsulu. Hərbi rejimli idarəetmə üsulu. Mütləq formalı idarəetmə üsulu. Dövlət quruluşu formaları.

Azərbaycanın siyasi sisteminin əsas xarakteristikası. Siyasi sistemi şərtləndirən əsas amillər. Dövlət quruluşu. Birinci vitse-prezident vəzifəsi. Qanunvericilik hakimiyyəti. İcra hakimiyyəti. Məhkəmə hakimiyyəti. Siyasi partiyalar və ictimai təşkilatlar. Naxçıvan Muxtar Respublikası.

Müxtəlif ölkələrin siyasi sistemləri. Parlament idarəetmə forması. Dualist idarəetmə forması. Dünyanın müxtəlif ölkələrində birinci-vitse prezident vəzifəsi.

4. QƏBUL İMTAHAN SUALLARI

1. Demokratiyaya keçidin qanuna uyğunluğu
2. Siyasi partiyaların genezisi
3. Yeni zamanın siyasi təlimləri (Qobbe, Lokk, Monteskyö, Russo)
4. Siyasi partiyaların funksiyaları. Partiyalar və siyasi hərəkatlar.
5. Siyasətin mahiyyəti və növləri
6. Foma Akvinskinin siyasi təlimi
7. M.Veberin siyasi nəzəriyyəsində bürokratiyanın mahiyyəti və tipləri
8. Siyasi hakimiyyət sosial fenomen kimi
9. Şəxsiyyət siyasətin subyektivi və obyektivi kimi
10. İ.Kant və V.Hegelin siyasi təlimi
11. Sosial qruplar siyasətin subyektivi kimi
12. Partiya sistemlərinin mahiyyəti. Partiyalar arası razılaşmalar və koalisiyalar
13. Nikolo Makiavellinin siyasi təlimi
14. Siyasi mədəniyyət
15. Siyasi ideologiya
16. Dövlət siyasi institut kimi
17. Maraqlar və siyasi hakimiyyət
18. Siyasi böhranlar və onların həlli yolları
19. Siyasi sistemdə ictimai təşkilatların rolu
20. Totalitar rejimin əsas əlamətləri
21. Siyasi mədəniyyət və siyasi sosializasiya
22. Siyasi mədəniyyət
23. İctimai təşkilatların tipləri və funksiyaları hakimiyyətin əsas növləri
24. Hakimiyyətin əsas növləri
25. Hakimiyyətin mahiyyəti
26. Hüquqi dövlətin mahiyyəti və əsas əlamətləri
27. Siyasi münasibətlər
28. Totalitar hakimiyyətin mahiyyəti və əsas əlamətləri
29. Siyasi proses və onun əsas mərhələləri
30. Siyasi qərarlar
31. Qlobal problemlər və dünya siyasəti
32. Milli siyasət
33. Siyasi rejim və onun əsas komponentləri
34. Hakimiyyət bölgüsü konsepsiyası
35. Demokratik siyasi rejim
36. Politologiyanın metodları və funksiyaları
37. Siyasi elitaların qərb konsepsiyası
38. M.Veberin siyasi nəzəriyyəsində bürokratiyanın mahiyyəti və tipləri
39. Müasir dünya inkişafının siyasi problemləri
40. Siyasi elitaların strukturu funksiyaları və dinamikası
41. Demokratik hakimiyyət sistemində bürokratiya
42. Siyasi sistemlərin tarixi tipologiyası
43. Siyasi münaqişələr və böhranlar

44. Politologiyada bixovioristik istiqamət
 45. Siyasi liderlik və onun əsas hissələri
 46. Birinci vitse-prezident vəzifəsi və səlahiyyətləri
 47. Stabil və qeyri-stabil dövlətlər
 48. Siyasi sistem anlayışı
 49. Siyasi rejim
 50. Dövlət rejimi
 51. Dövlət idarəçilik formaları
 52. Monarxiya idarəçilik sistemi
 53. Məhdud hakimiyyətli Prezident idarəetmə üsulu
 54. Dualist formalı Prezidentli respublika idarəetmə üsulu
 55. Kommunist sisteminin idarəetmə üsulu
 56. Məhdudiyəti olmayan Prezident idarəetmə üsulu
 57. Hərbi rejimli idarəetmə üsulu
 58. Mütləq formalı idarəetmə üsulu
 59. Dövlət quruluşu formaları
 60. Parlament idarəetmə forması
 61. Dualist idarəetmə forması
 62. İsrail Dövlətinin siyasi sistemi
 63. Gürcüstanın siyasi sistemi
 64. Fransa Respublikasının siyasi sistemi
 65. Azərbaycan Respublikasının siyasi sistemi
 66. Siyasi sistem və Konstitusiya
 67. Respublika idarəçilik sistemi
 68. Parlamentli monarxiya
 69. Unitar dövlət quruluşu
 70. Federativ dövlət quruluşu
 71. Konfederativ dövlət quruluşu
 72. Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik hakimiyyəti
 73. Azərbaycan Respublikasında icra hakimiyyəti
 74. Azərbaycan Respublikasında məhkəmə hakimiyyəti
 75. Naxçıvan Muxtar Respublikasının siyasi sistemi
-

5. ƏDƏBİYYAT SİYAHISI (ƏSAS)

1. Həsənov Ə., Vəliyev A. Dünya ölkələrinin müasir siyasi sistemləri. Bakı: Zərdabi, 2013.
2. Babaoğlu H. Dünya siyasəti və beynəlxalq münasibətlər. /Elmi redaktoru Ə. Həsənov/. Bakı: 2010.
3. İsgəndərzadə M. Politologiyanın əsasları. Bakı: 2012.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI (KÖMƏKÇİ)

1. “Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu // Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, №10, 31 oktyabr 1998-ci il.
2. “Konstitusiya Məhkəməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu // Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, №1, 31 yanvar 2004-cü il.
3. “Referendum haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu // Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, №3, 31 mart 1998-ci il.
4. Aslanov E. Yeni dünya nizamı və milli inkişaf. /Elmi redaktoru Ə. Həsənov/. Bakı, 2006.
5. Dövlət idarəçiliyində varislik, novatorluq və dinamizm. İlham Əliyevin Prezidentlik fəaliyyətinin xronikası: rəsmi qəbul və səfərlərinin icmalı (2003-2006). I kitab. /Elmi redaktoru R.Mehdiyev, Rəyçi Ə.Həsənov; Tərtibçilər: S.Qəndilov, E.Əhmədov, E. Nəsirov/. Bakı, 2007.
6. Dövlət idarəçiliyində varislik, novatorluq və dinamizm. İlham Əliyevin Prezidentlik fəaliyyətinin xronikası: rəsmi qəbul və səfərlərinin icmalı (2007-2008). II kitab. /Elmi redaktoru R.Mehdiyev, Rəyçi Ə.Həsənov; Tərtibçilər: S.Qəndilov, E.Əhmədov, E. Nəsirov/. Bakı, 2008.
7. Heydər Əliyev və Azərbaycan Parlamenti / M.N.Ələsgərovun redaktəsi ilə. Bakı: AR Milli Məclisinin nəşri, 2003. Həsənov Ə. Azərbaycan-ABŞ: Anlaşılmaz münasibətlərdən strateji tərəfdaşlığa doğru (oktyabr 1991- avqust 1997). Bakı, 1997.
8. Həsənov Ə. Azərbaycanın ABŞ və Avropa dövlətləri ilə münasibətləri (1991-1996-cı illər). Bakı, 2000.
9. Ажгибкова Г.Н.,Федорова Н.Н. «Социальные основы политических систем». М.1991.
10. Алексеева Т.А. Современные политические теории. М., РОССПЭН, 2000.
11. Алиев Ш. Научно-практический комментарий к Конституции Азербайджанской Республики. Баку, 2000.

BAKI AVRASIYA UNIVERSİTETİ

2017-ci il üçün fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya

QƏBUL İMTAHAN SUALLARI

Kafedra: Humanitar fənlər və regionşünaslıq

İxtisas: 5904.01 Siyasi institutlar və sistemlər

Fənn: İxtisas fənni

1. Demokratiyaya keçidin qanuna uyğunluğu
2. Siyasi partiyaların genezisi
3. Yeni zamanın siyasi təlimləri (Qobbe, Lokk, Monteskyö, Russo)
4. Siyasi partiyaların funksiyaları. Partiyalar və siyasi hərəkətlər.
5. Siyasətin mahiyyəti və növləri
6. Foma Akvinskiyin siyasi təlimi
7. M.Veberin siyasi nəzəriyyəsində bürokratiyanın mahiyyəti və tipləri
8. Siyasi hakimiyyət sosial fenomen kimi
9. Şəxsiyyət siyasətin subyektivi və obyektivi kimi
10. İ.Kant və V.Hegelin siyasi təlimi
11. Sosial qruplar siyasətin subyektivi kimi
12. Partiya sistemlərinin mahiyyəti. Partiyalar arasındakı razılaşmalar və koalisiyalar
13. Nikolo Makiavellinin siyasi təlimi
14. Siyasi mədəniyyət
15. Siyasi ideologiya
16. Dövlət siyasi institut kimi
17. Maraqlar və siyasi hakimiyyət
18. Siyasi böhranlar və onların həlli yolları
19. Siyasi sistemdə ictimai təşkilatların rolu
20. Totalitar rejimin əsas əlamətləri
21. Siyasi mədəniyyət və siyasi sosializasiya
22. Siyasi mədəniyyət
23. İctimai təşkilatların tipləri və funksiyaları hakimiyyətin əsas növləri
24. Hakimiyyətin əsas növləri
25. Hakimiyyətin mahiyyəti
26. Hüquqi dövlətin mahiyyəti və əsas əlamətləri
27. Siyasi münasibətlər
28. Totalitar hakimiyyətin mahiyyəti və əsas əlamətləri
29. Siyasi proses və onun əsas mərhələləri
30. Siyasi qərarlar

31. Qlobal problemlər və dünya siyasəti
32. Milli siyasət
33. Siyasi rejim və onun əsas komponentləri
34. Hakimiyyət bölgüsü konsepsiyası
35. Demokratik siyasi rejim
36. Politologiyanın metodları və funksiyaları
37. Siyasi elitaların qərb konsepsiyası
38. M.Veberin siyasi nəzəriyyəsində bürokratiyanın mahiyyəti və tipləri
39. Müasir dünya inkişafının siyasi problemləri
40. Siyasi elitaların strukturu funksiyaları və dinamikası
41. Demokratik hakimiyyət sistemində bürokratiya
42. Siyasi sistemlərin tarixi tipologiyası
43. Siyasi münaqişələr və böhranlar
44. Politologiyada bixovioristik istiqamət
45. Siyasi liderlik və onun əsas hissələri
46. Birinci vitse-prezident vəzifəsi və səlahiyyətləri
47. Stabil və qeyri-stabil dövlətlər
48. Siyasi sistem anlayışı
49. Siyasi rejim
50. Dövlət rejimi
51. Dövlət idarəçilik formaları
52. Monarxiya idarəçilik sistemi
53. Məhdud hakimiyyətli Prezident idarəetmə üsulu
54. Dualist formalı Prezidentli respublika idarəetmə üsulu
55. Kommunist sisteminin idarəetmə üsulu
56. Məhdudiyyəti olmayan Prezident idarəetmə üsulu
57. Hərbi rejimli idarəetmə üsulu
58. Mütləq formalı idarəetmə üsulu
59. Dövlət quruluşu formaları
60. Parlament idarəetmə forması
61. Dualist idarəetmə forması
62. İsrail Dövlətinin siyasi sistemi
63. Gürcüstanın siyasi sistemi
64. Fransa Respublikasının siyasi sistemi
65. Azərbaycan Respublikasının siyasi sistemi
66. Siyasi sistem və Konstitusiya
67. Respublika idarəçilik sistemi
68. Parlamentli monarxiya
69. Unitar dövlət quruluşu
70. Federativ dövlət quruluşu
71. Konfederativ dövlət quruluşu
72. Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik hakimiyyəti
73. Azərbaycan Respublikasında icra hakimiyyəti
74. Azərbaycan Respublikasında məhkəmə hakimiyyəti
75. Naxçıvan Muxtar Respublikasının siyasi sistemi

Bakı Avrasiya Universiteti Elmi Şurasının 29.12.2017-ci il tarixli EŞ04-11/17 sayılı iclasında qəbul edilmiş İxtisas fənni üzrə “2017-ci il üçün doktoranturaya qəbul imtahan proqramı“ əsasında tərtib edilmişdir.

Tərtib edən:

s.e.ü.f.d. C.X.Cahangirli

Kafedra müdiri:

s.e.ü.f.d. M.S.Musayev